

PFAS en Gezondheid

Maandag 3 november 2025

Nathalie Kamst

Arts medische milieukunde GGD Zuid-Holland Zuid

Wat doet de GGD?

Beschermen, bewaken en bevorderen van de gezondheid

De GGD geeft voorlichting, signaleert ongewenste situaties, geeft advies over gevaarlijke stoffen en doet onderzoek

Beantwoorden van gezondheidsvragen in relatie tot het milieu van:

1. Inwoners
2. Instellingen
3. Gemeenten

Wat zijn PFAS?

PFAS is een afkorting voor **per- en polyfluoralkylstoffen**.

1. Dat is een **verzamelnaam** voor een groep van duizenden chemische stoffen die door mensen zijn gemaakt.
2. Ze komen normaalgesproken **niet voor in de natuur**.
3. PFAS worden gebruikt omdat ze **water-, vet- en vuilafstotend** zijn, goed tegen hitte kunnen en niet reageren met andere chemische stoffen.

Kenmerken PFAS

1. Als ze in de natuur terechtkomen, blijven ze daar voor altijd

Persistent

2. Ze kunnen schadelijk zijn voor mensen en het milieu

Toxisch

3. Ze verspreiden zich makkelijk en snel in het milieu

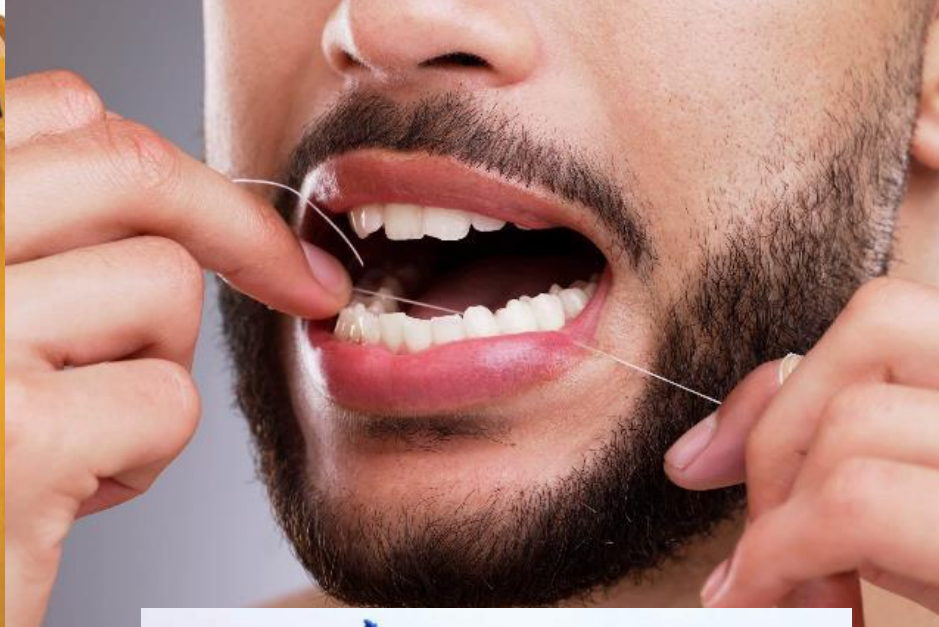

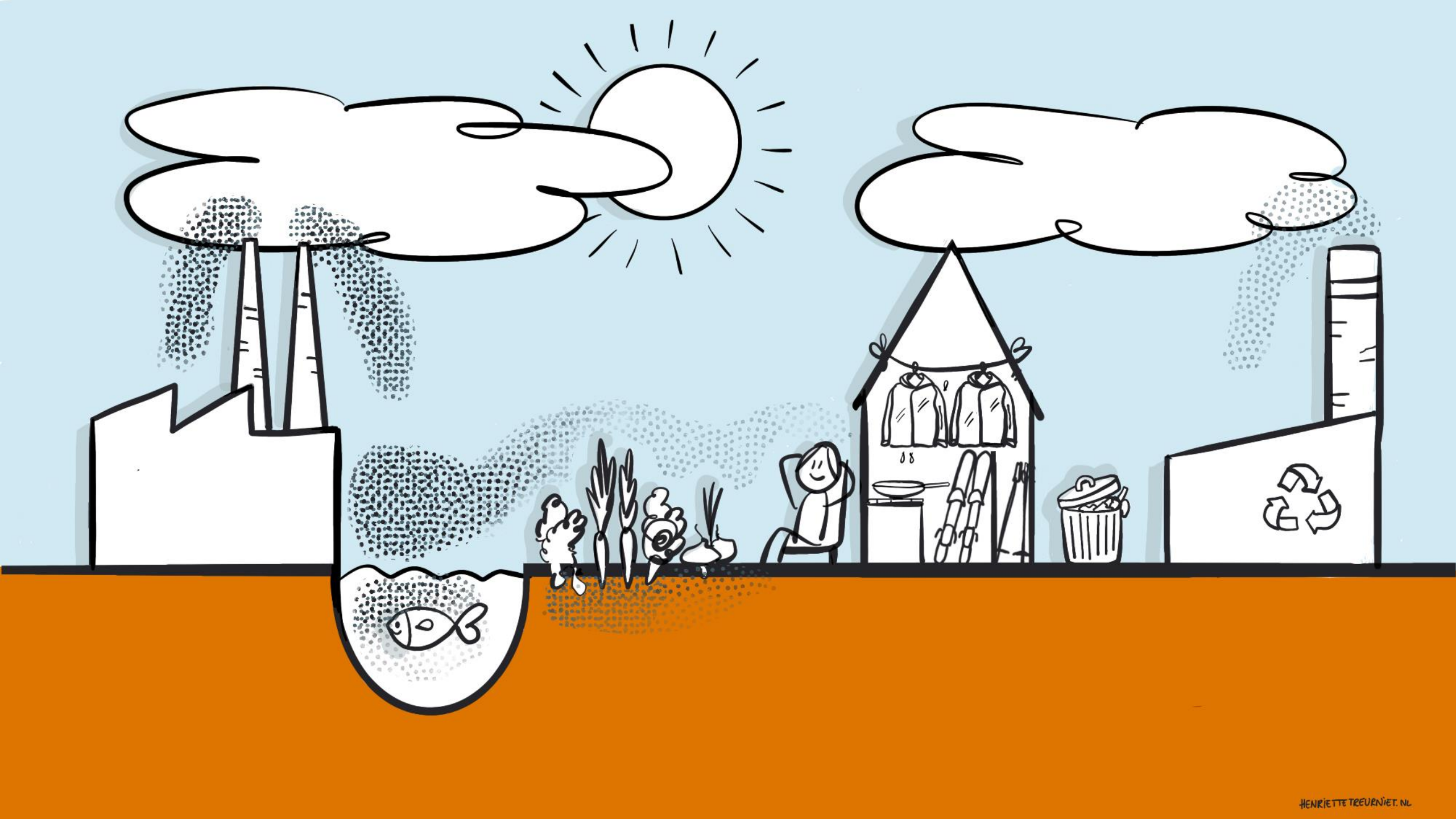
Mobiel

4. Ze kunnen zich opstapelen in planten, dieren en zelfs in het menselijk lichaam

Bio-accumulerend

Hoe kom je in aanraking met PFAS?

Hoofdroute:

- Via voedsel en in mindere mate via drinkwater
 - Via voedsel meer dan 3x zoveel dan via drinkwater

Andere routes zoals:

- Stof: huisstof, bodemstof, stof van consumentenproducten
- Cosmetica/verzorgingsproducten
- Uit consumentenproducten slechts kleine hoeveelheden

RIVM adviseert geen particuliere eieren meer te eten

Publicatiedatum 15-04-2025 - 12:00

In heel Nederland kunnen particuliere eieren veel PFAS bevatten. Dat blijkt uit nieuw onderzoek op 60 verschillende locaties. Het RIVM adviseert daarom geen particuliere eieren meer te eten. In Nederland krijgen we al veel PFAS binnen via andere voedingsmiddelen en deels via drinkwater. De hoeveelheid die mensen via particuliere eieren binnenkrijgen komt daar bovenop. Door geen particuliere eieren meer te eten, kan een veel hogere PFAS-inname vermeden worden. Commerciële eieren uit een winkel of van de markt kunnen wel gegeten worden.

Eerste landelijke onderzoek naar PFAS in bloed

Publicatiedatum 03-07-2025 - 08:30

Iedereen in Nederland heeft verschillende soorten PFAS in het bloed. Bij vrijwel iedereen is de hoeveelheid PFAS hoger dan de gezondheidkundige grenswaarde. Dat blijkt uit onderzoek van het RIVM met bloedmonsters uit 2016 en 2017.

PFAS en gezondheid

(Sterkste) bewijs van een verband tussen blootstelling PFAS en:

- Verminderde vaccinatierespons bij kinderen
- Verhoging leverenzym → wijst op levertoxiciteit
- Verhoogde kans op nier- en zaadbalkanker (PFOA/PFOS)

Minder bewijs voor een verband tussen blootstelling PFAS en:

- Toename cholesterol
- Afname geboortegewicht
- Invloed vruchtbaarheid
- Schildklierziektes
- ...

Kans op ziekte door PFAS

De kans op ziekte hangt af van:

- de hoeveelheid PFAS die je in de loop der jaren binnenkrijgt
- persoonlijke factoren zoals leefstijl en genetische aanleg.

Vrijwel alle Nederlanders krijgen meer PFAS binnen dan de veilige grenswaarde. Gezondheidseffecten zijn daardoor niet uit te sluiten.

In de regio* is bovendien veel zorg en onrust over dit onderwerp. Ook dat heeft invloed op gezondheid en welzijn.

Wat kun je zelf doen?

Beperk uw blootstelling aan PFAS:

Eet gevarieerd, drink voldoende (kraan)water

Let op chemische stoffen in producten → www.waarzitwatin.nl

Stofzuig/dweil regelmatig en lucht het huis

Volg (lokale) adviezen op: moestuinen, zelf gevangen vis, zwemwater, eieren hobbykippen → www.pfasinfo.nl

Wat wordt er gedaan tegen PFAS?

- GGD ZHZ en GGD GHOR Nederland: snel verbod op PFAS noodzakelijk voor publieke gezondheid. Op regionaal niveau werkt Provincie Zuid-Holland aan strengere regels in vergunningen.

- Op landelijk niveau werkt het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) aan strengere regels om PFAS uitstoot, gebruik en productie te verminderen.

- Europees PFAS verbod in de maak. Tot die tijd onder andere:
 - Minimalisatieplicht
 - Toezicht en controle door toezichthoudende instanties
 - Vergunningsverlening

5 Conclusies PFAS en gezondheid

1. PFAS zijn **wijd verspreid in leefomgeving**, dit is onwenselijk
2. Nederlanders krijgen **meer PFAS binnen dan de gezondheidkundige grenswaarde**
3. Nadelige **gezondheidseffecten** dan niet uit te sluiten
4. Ook **zorgen en onrust** hebben nadelige effecten op gezondheid en welzijn
5. Nog veel **wetenschappelijke onzekerheid**, goed dat onderzoek doorgaat
 - *Onderzoeksprogramma PFAS RIVM 2023-2026 en GGD ZHZ*

Tot slot

- PFAS vervuiling is de realiteit
- Dat is de eerlijke boodschap
- Uitnodiging om in gesprek te gaan:
 - Met elkaar
 - Met ons: wat is voor u belangrijk?

Vragen over uw gezondheid en de leefomgeving?

E-mail: mmk@ggdzhz.nl

Telefoon: 078 – 770 8500

Website: www.ggdzhz.nl/pfas

